

Maróti Andor

A KÜLÖNBÖZŐ KULTÚRÁK KÖZTI TANULÁSRÓL*

Amikor könnyebbé válnak a nemzetközi kapcsolatok, fölmerül a kérdés, átvehetünk-e valami hasznosat egymástól? Azaz lehetséges-e tanulni a külföldi kultúrák megismerése közben?

A probléma nemcsak a megfelelő nyelvtudás hiányában rejlik, hanem az otthonról hozott kultúrában is, ami alapvetően határozza meg a gondolkodásunkat. Ennek alapján értelmezzük és értékeljük tapasztalatainkat, ezért lehetséges, hogy félreértjük, amit külföldön látunk.

Különösen akkor, ha kiragadunk valamit összefüggéseiből, és az adott helyzettől elszigetelten akarjuk megérteni. Az ilyen önkényes felfogás megnehezíti az új tapasztalatok alkalmazását a hazai viszonyok között. És erősíti azt a meggyőződést, hogy más országból semmit sem érdemes átvenni, jobb, ha megmaradunk saját országunk öntörvényű belső fejlődésénél. Az ilyen bezárkózás azonban óhatatlanul vezet az adott ország fejlődésképtelensége felé.

Hogyan lehet elkerülni ezt a veszélyt? Csak úgy, ha tudomásul vesszük, hogy fejlődés csak ott következhet be, ahol különböző nézetek szintézise alakulhat ki, és ebből a valóság új, mélyebb látásmódja bontakozik ki. Ez még egyetlen társadalmon belül is így van, s még inkább érvényesül a nemzetközi kapcsolatok hatására. Ám csak akkor jöhet létre a véleményeknek ilyen kapcsolódása, ha ezek egymásra vonatkoztatva érvényesülnek, a lehetséges összefüggések felismerésével.

Ebből következik, hogy a tapasztalatok önkényes értelmezését azok megbeszélése helyesbítheti. Tény persze, hogy egy megbeszélésben különböző nézetek találkoznak, amelyek még inkább zavarhatják a tapasztalatok helytálló értelmezését. Ezért a vita akkor lesz célszerű, ha nem marad meg az egyes álláspontok megfogalmazásánál, hanem azok összekapcsolására törekszik.

Így jutunk el mindenféle tanulás lényegéhez. Még az egyéni tanulás sem mellőzheti ennek a szükségességét. A tanulás folyamata ugyanis nem azonos a kapott információk egyszerű átvételével. Közben állandóan szembesül azokkal az egyén meglevő tudása és gondolkodásmódja alapján, és e két tényező találkozása fogja meghatározni, mit és hogyan veszünk át. Ugyanez történik a körülöttünk lévő valóság észlelésekor. Nem mindent fogunk fel abból, tudatunk szelektálja és minősíti az észleléseket. Ez tulajdonképp aktív és jó esetben kreatív folyamat. Kreatív akkor, ha a benyomások elemeit új módon kötjük össze, és alkotunk ebből új egységeket a tudatunkban.

Visszatérve a különböző kultúrák közti tanulás problémájára végül megállapíthatjuk, hogy e kultúrákban nem az érdekességek felismerése a lényeges, hanem az, hogy megértsük, ezek az emberiség közös kultúrájának részei, amelyek más-más módon fejezik ki ugyanazt: a törekvést az emberi lét értelmesebbé tételére. Ezért indokolt, ha egyre jobban ismerjük meg egymást.

*Elhangzott a *Fiatal felnőttek tanulása* – Ewoca3 elnevezésű projekt záró rendezvényén (2011. augusztus 27.).